

FILOSOFIE NOVOVĚKU

I. PERIODIZACE

16.-18. STOLETÍ

BRITSKÝ EMPIRISMUS

KONTINENTÁLNÍ RACIONALISMUS

OSVÍCENSTVÍ

II. HLAVNÍ PROBLÉMY A TÉMATA

POZNÁNÍ

STÁT

ČLOVĚK

EMPIRISMUS VS. RACIONALISMUS

CO JE JASNÝM A SPOLEHLIVÝM ZDROJEM POZNÁNÍ?

EMPIRISMUS

ZÁKLADEM JE SMYSLOVÉ POZNÁNÍ JEDNOTLIVÝCH VĚCÍ

VZOROVOU VĚDOU JE FYZIKA

RACIONALISMUS

ZÁKLADEM JE ABSOLUTNÍ JISTOTA ROZUMOVÉHO POZNÁNÍ

VZOROVOU VĚDOU JE MATEMATIKA

BRITSKÝ EMPIRISMUS

TEORIE POZNÁNÍ

JEDINÝM SPOLEHLIVÝM ZDROJEM JE SMYSLOVÉ POZNÁNÍ

ZÁKLADEM JE POZNÁNÍ JEDNOTLIVÝCH VĚCÍ A NÁSLEDNÉ ZOBECNĚNÍ (INDUKCE)

TEORIE STÁTU

STÁT VZNIKÁ SPOLEČENSKOU SMLOUVOU OBČANŮ

HLAVNÍ PŘEDSTAVITELÉ

F. BACON

T. HOBBS

J. LOCKE

D. HUME

POSTUP POZNÁNÍ

EMPIRICKÉ ZKOUMÁNÍ

SMYSLOVĚ OVĚŘITELNÁ A MĚŘITELNÁ FAKTA

NEDŮVĚRA K VELKÝM METAFYZICKÝM TEORIÍM

PROGRAM NOVOVĚKÉ VĚDY

CÍLEM A SMYSLEM POZNÁNÍ JE PRAKTICKÉ VYUŽITÍ

POZNÁNÍ DÁVÁ MOC

OVLÁDNOUT PŘÍRODU, ABY PRO NÁS PRACOVALA

SMLUVNÍ TEORIE STÁTU

PŘIROZENÝ STAV ZNAMENÁ NEBEZPEČÍ A NEJISTOTU BEZ PRAVIDEL

STÁT VZNIKÁ DOHODOU LIDÍ

STÁT MÁ MONOPOL NA UŽITÍ NÁSILÍ

SEBEOMEZENÍ JAKO CENA ZA BEZPEČÍ

OBHAJOBA ABSOLUTISMU

ZCELA NENÁBOŽENSKÁ TEORIE VZNIKU A FUNGOVÁNÍ STÁTU

„KLASICKÁ“ FORMULACE PROGRAMU A MYŠLENEK BRITSKÉHO EMPIRISMU

POSTUP POZNÁNÍ

„NIC NENÍ V ROZUMU, CO PŘEDTÍM NEBYLO VE SMYSLECH.“

„TABULA RASA“ - NA POČÁTKU JE MYSL JAKO ČISTÁ DESKA

„SENSACE“ A „REFLEXE“ - ZÍSKÁVÁNÍ POZNATKŮ SMYSLY A JEJICH ZPRACOVÁNÍ

TEORIE STÁTU

„STÁT JAKO NOČNÍ HLÍDAČ“

SEBEOMEZENÍ JEN V NEZBYTNĚ NUTNÉ MÍŘE

PŘIROZENÁ ROVNOST A PŘIROZENÁ PRÁVA - LIBERALISMUS

ÚKOLEM STÁTU POUZE OCHRANA PRÁV A ROVNOSTI

DEISMUS

„ROZUMOVÉ NÁBOŽENSTVÍ“ - BŮH STVOŘIL ROZUMNÝ SVĚT A NECHAL HO BÝT

ZPOCHYBNĚNÍ EMPIRISMU Z POZICE UPŘÍMNÉHO ZASTÁNCE

MYSL USPOŘÁDÁVÁ SMYSLOVÉ POZNATKY

MIMO SMYSLOVÉ POZNATKY NENÍ V ROZUMU NIC

KDE SE BEROU PRAVIDLA PRO ZPRACOVÁNÍ SMYSLOVÝCH VJEMŮ?

KONTINENTÁLNÍ RACIONALISMUS

TEORIE POZNÁNÍ

JEDINÝM SPOLEHLIVÝM ZDROJEM JE POZNÁNÍ Z ČISTÉHO ROZUMU
ZÁKLADEM JE POZNÁNÍ LOGICKÝM ODVOZOVÁNÍM (DEDUKCE)

HLAVNÍ PŘEDSTAVITELÉ

R. DESCARTES

B. SPINOZA

G. LEIBNIZ

METODICKÁ SKEPSE

HLEDÁNÍ PEVNÉHO BODU - „O VŠEM JE TŘEBA POCHYBOVAT“

JISTOTA MYŠLENÍ - „**M**YSLÍM, TUDÍŽ JSEM.“

RACIONALISMUS

JISTOTA LOGICKÉ DEDUKCE - POZNÁVÁME „JASNĚ A ZŘETELNĚ“

SMYSLOVÉ POZNÁNÍ JE POUZE PŘIBLIŽNÉ A NEJISTÉ

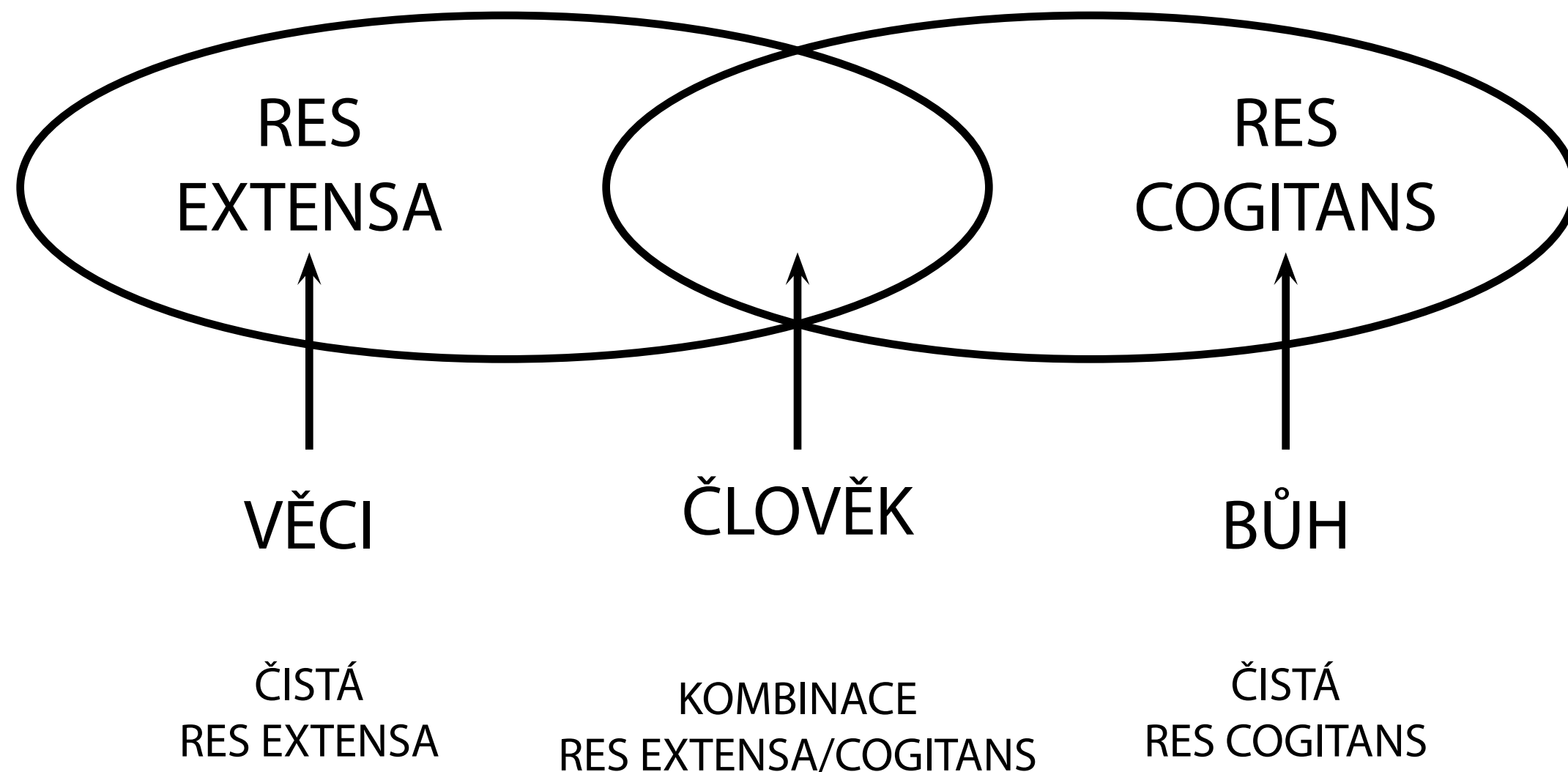
DUALISMUS SUBSTANCÍ

RES EXTENSA - JSOUCNA, JEJICHŽ VLASTNOSTÍ JE ROZLOŽENÍ V PROSTORU

- „VĚC ROZPROSTRANĚNÁ“

RES COGITANS - JSOUCNA, JEJICHŽ VLASTNOSTÍ JE MYŠLENÍ

- „VĚC MYSLÍCÍ“

BENEDIKT SPINOZA / BARUCH DESPINOZA 17. STOLETÍ

RACIONALISMUS

ŘÁD SVĚTA JE ROZUMNÝ, LOGICKÝ, PEVNÝ A MATEMATICKY PŘESNÝ

OSVOBOZENÍ POZNÁNÍM NUTNÉHO ŘÁDU - „SVOBODA JE POZNANÁ NUTNOST“

JEDNA SUBSTANCE

DUALITA SUBSTANCÍ JE POUZE ZDÁNLIVÁ

ZÁKLADEM JE POUZE JEDNA SUBSTANCE, PROJEVUJÍCÍ SE DVOJÍM ZPŮSOBEM

„BŮH NEBOLI PŘÍRODA“

RACIONALISMUS

ŘÁD SVĚTA JE ROZUMNÝ, LOGICKÝ, PEVNÝ A MATEMATICKY PŘESNÝ
„PŘEDZJEDNANÁ HARMONIE“

PLURALITA SUBSTANCÍ

DUALITA SUBSTANCÍ JE POUZE ZDÁNLIVÁ
ZÁKLADEM JE POUZE JEDEN TYP ROZMANITÝCH NEVIDITELNÝCH SUBSTANCÍ - „MONÁDY“
NEDĚLITELNÉ, ODUŠEVNĚLÉ, UZAVŘENÉ A NEMĚNNÉ

ROZUM

SVĚT JE ROZUMNÝ

ČLOVĚK JE ROZUMNÝ

STÁT MÁ BÝT ROZUMNÝ

NÁBOŽENSTVÍ MÁ BÝT ROZUMNÉ

VĚDA JE KONCENTROVANÝ ROZUM

TRADICE NEZNAMENÁ NIC

HLAVNÍ PŘEDSTAVITELÉ

F. VOLTAIRE

CH. MONTESQUIEU

D. DIDEROT

J.-J. ROUSSEAU

NOVÉ POJETÍ ČLOVĚKA

PODSTATOU LIDSTVÍ JE ROZUM

KAŽDÝ ČLOVĚK MÁ ROZUM

ROZUM DÁVÁ ČLOVĚKU MOŽNOST ŘÍDIT VLASTNÍ ŽIVOT - INDIVIDUALISMUS

ROZUM DÁVÁ ČLOVĚKU HODNOTU - PŘIROZENÁ PRÁVA A ROVNOST

JSOU VŠICHNI LIDÉ SCHOPNI ROZUM POUŽÍVAT?

DĚJINNÝ OPTIMISMUS

ZÁKLADNÍM MECHANISMEM DĚJIN JE POKROK

URYCHLENÍ POKROKU UŽÍVÁNÍM ROZUMU

CO S TĚMI, KDO BRZDÍ POKROK?

NOVÉ POJETÍ STÁTU A SPOLEČNOSTI

PODSTATOU STÁTU JE RACIONÁLNÍ SPOLEČENSKÁ SMLOUVA

KRITIKA ABSOLUTISMU, POŽADAVEK DĚLBY MOCI

ROVNOST OBČANŮ

JE MOŽNÉ TENTO MODEL NASTOLIT OKAMŽITĚ?

IDEA TOLERANCE

ZÁKLADEM POZNÁNÍ A POKROKU JE OTEVŘENÁ RACIONÁLNÍ DISKUSE
DEISMUS JAKO ZÁKLAD RACIONÁLNÍHO TOLERANTNÍHO NÁBOŽENSTVÍ
KTERÉ NÁZORY JE TŘEBA TOLEROVAT?

SYSTEMATIZACE VĚDĚNÍ

ENCYKLOPEDIE JAKO SHRUTÍ ROZUMNÉHO POHLEDU NA SVĚT
BUDE DOSAŽENO DEFINITIVNÍHO POZNÁNÍ?

MATERIALISMUS

NEJRADIKÁLNĚJŠÍ KŘÍDLO OSVÍCENCŮ
NEEXISTUJE DUALISMUS HMOTY A DUCHA
VŠE JE POUZE PROJEVEM VLASTNOSTÍ HMOTY
VĚDA POZNÁ HMOTU, TÍM POZNÁ VŠE
FILOSOFICKÁ METAFYZIKA A NÁBOŽENSTVÍ JE OMYL NEBO PODVOD

J.-J. ROUSSEAU

KULTURNÍ A SPOLEČENSKÝ POKROK JE ILUZE A OMYL

IDEÁLEM PŮVODNÍ PŘIROZENÝ STAV

LIDSKÁ PODSTATA JE DEFORMOVÁNA VZNIKEM MAJETKU

MAJETEK VYTVÁŘÍ UMĚLOU NEROVNOST, CHRÁNĚNOU STÁTEM

VÝCHOVA LIDI DEFORMUJE, IDEÁLEM JE „UROZENÝ DIVOCH“

VLIV: UTOPISTÉ A ANARCHISTÉ - OSVOBOZENÍ PRAVÉ A DOBRÉ LIDSKÉ PODSTATY

ROMANTISMUS - DŮRAZ NA CITOVOST PROTI RACIONALITĚ

- OBDIV K „NEKULTIVOVANÉMU“

IMMANUEL KANT

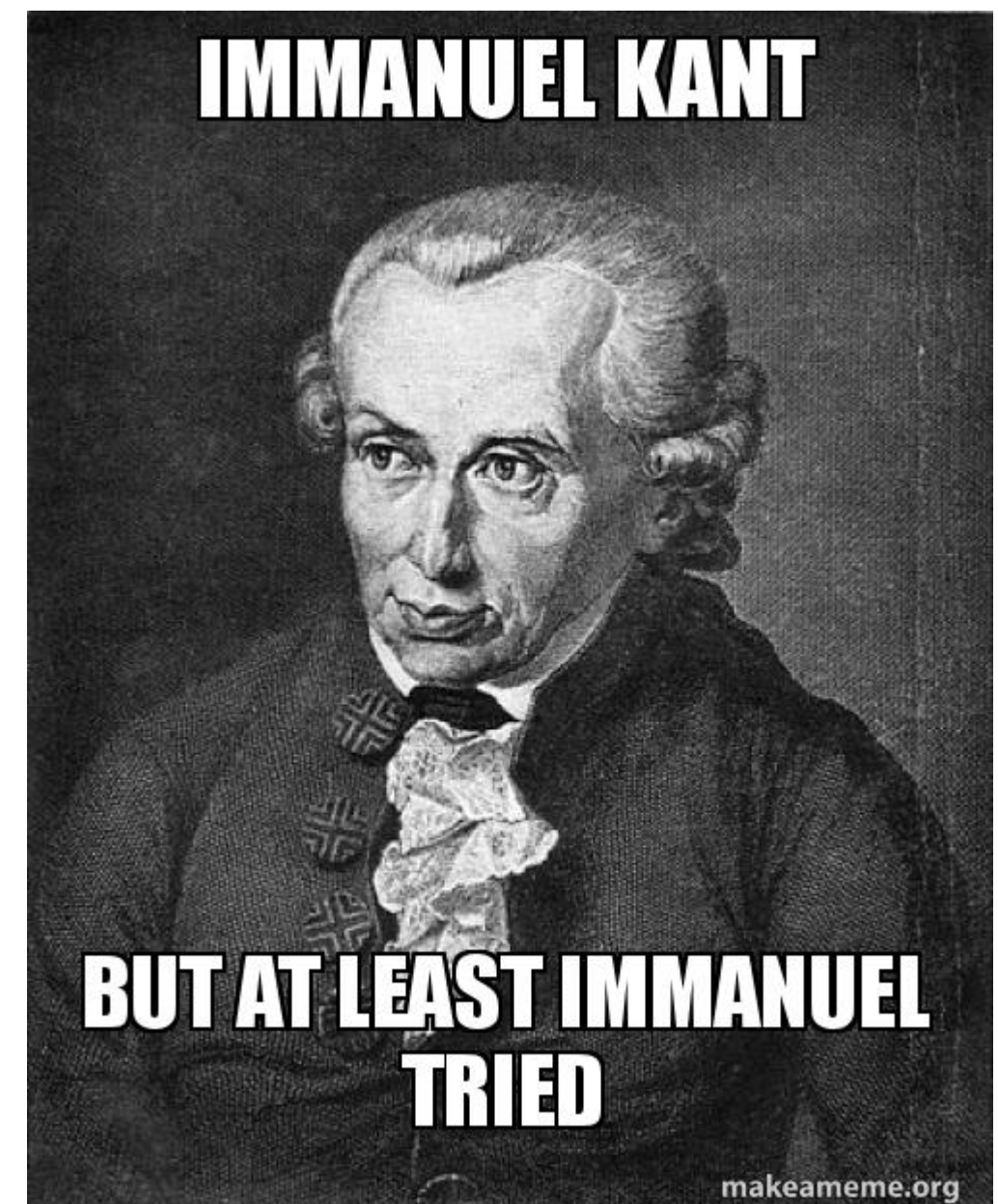
18. STOLETÍ

TEORIE POZNÁNÍ

SNAHA ŘEŠIT ROZPOR MEZI EMPIRISMEM A RACIONALISMEM

ETIKA

SNAHA NAJÍT OBECNÁ PRAVIDLA, JEŽ NEBUDOU
V ROZPORU S TEORIÍ POZNÁNÍ

ZÁKLADNÍ OTÁZKY K TEORII POZNÁNÍ

JAK DOSAHUJEME POZNÁNÍ?

JAK FUNGUJE LIDSKÝ ROZUM?

JAKÉ JSOU JEHO MOŽNOSTI?

MAJÍ PRAVDU ZASTÁNCI RACIONALISMU?

JE MOŽNÉ POZNÁNÍ Z ČISTÉHO ROZUMU?

JAK JE MOŽNÁ MATEMATIKA?

MAJÍ PRAVDU ZASTÁNCI EMPIRISMU?

JE MOŽNÉ POZNÁNÍ POUZE ZE SMYSLOVÉ ZKUŠENOSTI?

JAK JE MOŽNÁ FYZIKA?

JE MOŽNÉ METAFYZICKÉ POZNÁNÍ?

JE MOŽNÁ METAFYZIKA JAKO VĚDA, SROVNATELNÁ S MATEMATIKOU ČI FYZIKOU?

EMPIRISMUS

POZNÁNÍ POUZE ZE ZKUŠENOSTI

ROZUM JE PRÁZDNÝ SYSTÉM, PRACUJÍCÍ SE SMYSLOVÝMI DATY

RACIONALISMUS

POZNÁNÍ POUZE Z ČISTÉHO ROZUMU

V ROZUMU JE POZNÁNÍ JIŽ OBSAŽENO, ANALÝZOU SE K NĚMU DOSTANEME

APRIORNÍ KATEGORIE

VROZENÉ VLASTNOSTI ROZUMU; NEZÍSKÁVAJÍ SE ANI ZKUŠENOSTÍ, ANI ÚVAHOU
ČAS, PROSTOR, SUBSTANCE (PODSTATA), KAUZALITA (PŘÍČINNOST)

UMOŽŇUJÍ ČISTĚ ROZUMOVÉ POZNÁNÍ V MATEMATICE

ANALYTICKÉ APRIORNÍ SOUDY - ROZBOR POJMU BEZ SMYSLOVÉ ZKUŠENOSTI

JAKÝ JE SOUČET ÚHLŮ TROJÚHELNÍKU?

UMOŽŇUJÍ POZNÁNÍ ZE SMYSLOVÉ ZKUŠENOSTI VE FYZICE

SYNTETICKÉ APOSTERIORNÍ SOUDY - NOVÉ POZNATKY ZE SMYSLOVÉ ZKUŠENOSTI

JAKÝ JE VZTAH MEZI RYCHLOSTÍ VOLNÉHO PÁDU A HMOTNOSTÍ TĚLESA?

METAFYZIKA

SYNTETICKÉ APRIORNÍ SOUDY - NOVÉ POZNATKY BEZ SMYSLOVÉ ZKUŠENOSTI

JAKÝ JE BŮH?

CO JE PODSTATOU SVĚTA?

JAKÝ JE SMYSL LIDSKÉHO ŽIVOTA?

K TĚMTO SOUDŮM NEMÁME APRIORNÍ KATEGORIE - NÁŠ ROZUM JE NEUMOŽŇUJE

MŮŽEME ZKOUMAT POUZE „VĚCI PRO NÁS“ - JEVY

NEMŮŽEME ZKOUMAT „VĚCI O SOBĚ“ - PODSTATY

METAFYZIKA JAKO VĚDA

PŘÍMÉ METAFYZICKÉ POZNÁNÍ NENÍ MOŽNÉ

METAFYZICKÝM OTÁZKÁM A PŘEDSTAVÁM SE NEVYHNEME

METAFYZICKÉ PŘEDSTAVY USMĚRŇUJÍ NÁŠ ŽIVOT - „REGULATIVNÍ IDEJE“

ÚKOLEM METAFYZIKY NEMŮŽE BÝT ZKOUMÁNÍ METAFYZICKÝCH PROBLÉMŮ SAMOTNÝCH

METAFYZIKA MÁ ZKOUMAT NAŠE METAFYZICKÉ PŘEDSTAVY

ETIKA

ETICKÉ PROBLÉMY PŘINÁŠEJÍ METAFYZICKÉ OTÁZKY

ETICKÉ PŘEDSTAVY JSOU REGULATIVNÍ IDEJE

ÚKOLEM ETIKY NENÍ POZNAT ODPOVĚDI

ETIKA MÁ ZKOUMAT NAŠE ETICKÉ PŘEDSTAVY

ČLOVĚK JAKO ROZUMNÁ BYTOST JE SCHOPEN JEDNAT NA PRINCIPU

AUTONOMIE

SCHOPNOST URČOVAT ZÁKONY JEDNÁNÍ SÁM NA ZÁKLADĚ ROZUMU

KATEGORICKÉHO IMPERATIVU

VĚDOMÍ ABSOLUTNÍ POVINNOSTI VŮČI TOMU, CO JE LOGICKY SPRÁVNÉ

IMMANUEL KANT

18. STOLETÍ

TRANSCENDENTÁLNÍ ETIKA

ODVOZENA OD MÉHO ROZUMU, ALE STOJÍ NADE MNOU

ETIKA ABSOLUTNÍ POVINNOSTI

ODVOZENA OD ROZUMNÉHO KATEGORICKÉHO IMPERATIVU

ETIKA SMÝŠLENÍ

ODVOZENA OD NEZJISTITELNOSTI VŠECH DŮSLEDKŮ

PŘEDMĚTEM HODNOCENÍ JE ÚMYSL A S NÍM SPOJENÉ HODNOTY (TZV. MAXIMA),

NIKOLIV CÍL A JEHO DOSAŽENÍ

KANTŮV KATEGORICKÝ IMPERATIV

„JEDNEJ TAK, ABY SE MAXIMA TVÉHO JEDNÁNÍ MOHLA STÁT OBECNÝM ZÁKONEM.“

NÁVAZNOST NA FILOSOFII I. KANTA

TRADIČNÍ METAFYZIKA NENÍ MOŽNÁ

HLAVNÍ PŘEDSTAVITELÉ

J. G. FICHTE

F. W. SCHELLING

G. W. F. HEGEL

KLÍČOVÁ POSTAVA FILOSOFIE 19. STOLETÍ

OBDIV (VĚTŠINA) NEBO ABSOLUTNÍ ODMÍTÁNÍ (OKRAJOVÁ MENŠINA)

HLAVNÍ PŘÍNOS

POSLEDNÍ VELKÝ METAFYZICKÝ SYSTÉM

SNAHA OBEJÍT ZÁVĚRY I. KANTA - OBRAT K HISTORII

TOUHA NAJÍT HISTORICKÉ ZÁKONY JAKO PODSTATU SVĚTA

DIALEKTIKA SVĚTOVÉHO DUCHA

ZRUŠEN KARTEZIÁNSKÝ DUALISMUS, PODSTATA SVĚTA JE DUCHOVNÍ

„SVĚTOVÝ DUCH“, HMOTNÝ SVĚT VZNIKL JEHO ROZVÍJENÍM

VŠE VE SVĚTĚ JE ZÁKONITÝM PROJEVEM SVĚTOVÉHO DUCHA - ZÁKONY DIALEKTIKY

VŠE MÁ 3 NUTNÉ FÁZE: TEZE, ANTITEZE, SYNTÉZA

SUBJEKTIVNÍ DUCH, OBJEKTIVNÍ DUCH, ABSOLUTNÍ DUCH

LOGICKÉ JE NUTNÉ

PŘESVĚDČENÍ O POZNÁNÍ VŠEHO, VŠE LZE VYLOŽIT ZE ZÁKLADNÍHO PRINCIPU